

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.958.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 10. decembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 141.

Protest trgovcev - točilcev iz Ljubljane in ljubljanske okolice proti nameravani ukinitvi točilne pravice.

Ker je veliki župan za ljubljansko oblast z odlokom z dne 14. novembra t. l. izdal vsem podrejenim srezkim poglavarjem in mestnemu magistratu v Ljubljani naročilo, da se morajo z 31. decembrom 1927 zatvoriti vse točilnice alkoholnih pijač v trgovinah z mešanim in špecerijskim blagom in branjarjih, je Gremij trgovcev v Ljubljani in za ljubljansko okolico na predlog sekcije trgovcev s špecerijskim blagom sklical v torek dne 6. t. m. sestanek vseh prizadetih.

Ob polnoštevilni udeležbi je otvoril zborovanje gremijalni načelnik veletržec g. Ivan Gregor, ki je navzočim pojasnil odlok velikega župana, kakor tudi intervencije, ki jih je tozadevno podvzel v interesu trgovcev-točilcev pri g. velikemu županu. Gremijalni tajnik g. Šmuc je podal glede točenja alkoholnih pijač in pravilnika in gostilnih izbrano poročilo. Na sestanku se je razvila ostra debata, v katero so posegli razni trgovci ter je bila končno sprejeta resolucija, katero se predloži g. velikemu županu, Zbornici za trgovino, obrt in industrijo ter Zvezi trgovskih gremijev. Končno se je sklenilo, da se odpošlje v Beograd posebna deputacija k notranjemu ministru v svrhu intervencije. Resolucija se glasi:

Veliki župan ljubljanske oblasti je z odlokom z dne 14. novembra t. l. O. br. 1251-1 naročil vsem podrejenim obrtnim oblastvom naj odrede, da se morajo z 31. decembrom 1927. leta zatvoriti vse točilnice alkoholnih pijač v trgovinah z mešanim in špecerijskim blagom in v branjarjih. Po tej odredbi bi smeli ti trgovci v bodoče prodajati alkoholne pijače samo v originalno zaprtih steklenicah v konsum izven lokala.

Striktno izvajanje tega odloka bo povzročilo številnim trgovcem, ki se pečajo s točenjem alkoholnih pijač, ogromno škodo. Ti so si z velikimi težkocami in stroški pridobili pravico točenja in uredili točilne prostore v novejšem času v smislu pravilnika o gostilnah, kavarnah in ostalih obratovalnicah po § 1. 82—85, ki določa, da si morajo vsi oni, ki hočejo izvrševati točenje alkoholnih pijač, spraviti točilnice v sklad s temi predpisi. To je, da lokal ustreza higijenskim, stavbnim in policijskim predpisom.

Ugotavljamo:

Trgovci z mešanim blagom, špecerijskim in branjevi so pred uveljavljenem pravilniku o gostilnah, to je pred 10. julijem 1. 1925 točili v Sloveniji alkoholne pijače za konsum v odprtih posodah na podlagi pravice, ki so jo dobili po zakonu o prodaji žganih alkoholnih pijač z dne 23. avgusta 1881 št. 62 d. z.

Čl. 107 gostilničarskega pravilnika je razveljavil predpise, po katerih so mogli pred 10. julijem 1925 dobiti trgovci pravico za točenje alkoholnih pijač v svojih trgovskih lokalih. Od takrat dalje je mogel dobiti trgovec na novo tako pravico le po predpisu sedaj veljavnega pravilnika o gostilnah, ako so bili izpolnjeni vsi pogoji, naštetih v čl. 6 pravilnika tar. post. 62 taksnega zakona. Obstojećih pravic pa pravilnik o gostilnah ni razveljavil in te slejkoprej obstojajo.

Stari točilci imajo po § 105 edino to dolžnost, da spravijo svoje obratovalnice v sklad s predpisi s § 82—85 pravilnika. Točilno pravico bi se odvezlo le onemu, ki bi v 6. mesecih

svoje obratovalnice ne spravil v sklad z omenjenimi predpisi. Čl. 27 pravilnika k tar. post. 72 določa:

Vse obstoječe obratovalnice (torej tudi trgovine z mešanim in špecerijskim blagom ter branjarije), ki imajo, ko stopi ta pravilnik v veljavo, pravico točiti pijače po prejšnjih predpisih, obdrže to pravico.

Iz tega jasno izhaja, da se novi pravilnik prav nič ne tiče prej po zakonu iz leta 1881 pridobljenih pravic, temveč jih v polnem obsegu priznava. Kdor je imel po tem zakonu pravico točiti in prodajati pijače, jih sme tudi po uveljavljenju novega pravilnika neovirano dalje prodajati, čeprav bi si te pravice po novem pravilniku ne mogel znova pridobiti, ker nima ali delikatesne trgovine ali pa ne izvršuje točenja v kraju, ki ima preko 5000 prebivalcev.

Stara točilna pravica bi se mogla odvzeti samo onim točilcem, ki v določenem roku niso spravili svojih prostorov v sklad z novimi predpisi.

Ker se vsi ti momenti ob dalekosežni odredbi, da se z enim mahom odvzamejo točilcem stare pravice, očitno niso zadosti upoštevali, prosijo na sestanku Gremija trgovcev v Ljubljani dne 5. decembra 1927 zbrani trgovci - točilci g. velikega župana:

1. naj prizna vsem tem pritožbam, ki jih bodo vložili trgovci-točilci proti odloku obrtne oblasti, odločilno moč do končno veljavne odločbe in jih tako obvaruje preteče škode,

2. naj v primeru, da našim zahtevam ne more ugoditi, podaljša rok za razveljavljenje točilne pravice najkasneje do konca junija 1928. Pri tem naj izvoli uvaževati, da imajo trgovci večinoma še veliko pijač na zalogi, katerih v kratki dobi stavljenega roka ne bodo mogli razprodati, deloma pa jih vežejo kupčijski sklepi tudi za bodočnost, ker so ti sklepi vezani na borzne uzance brez ozira na med tem izdano odredbo g. velikega župana.

3. naj predloži to resolucijo, za primer da ji v lastnem delokrogu ne more ugoditi, g. ministru notranjih zadev s prošnjo, da izda o predmetu za celo državo veljavne odredbe ker mora že enkrat prenehati navada, da bi posamezni zakonski predpisi tudi glede predmetov, ki se centralno upravljajo, veljali za poizkus samo v Sloveniji.

Ljubljanski trgovci ne odrekajo oblastvom pravice, da najstrožje postopajo proti otvarjanju številnih higijensko zanemarjenih točilnic za stojiče goste, odrekajo pa jim pravico, da bi kratili zakonitim potom pridobljene pravice trgovcev v prostorih, kateri v polnem obsegu ustrezajo novim predpisom.

Ljubljansko trgovstvo je v ta namen žrtvovalo toliko denarja, da nikakor ne more utrpeti škode, katero bi mu prizadela protizakonita ukinitve točilne pravice.

VODOVOD RILA — SOFIJA.

Iz gorovja Rila, kjer je več jezerc še iz ledeniške dobe, hočejo izpeljati vodovod v glavno bolgarsko mesto Sofijo. Sedaj se mudijo v Bolgariji zastopniki številnih evropskih podjetij, ki se zanimajo za izvedbo novega vodovoda. Prišli so tja v spremstvu tehniških strokovnjakov in so obiskali z njimi jezera v gorovju, da na licu mesta premotrijo naravne pogoje in tehniške možnosti iz-

gradbe. Doslej se v svrhu oddaje ponudb pečajo s študijem načrta zastopniki nemških, avstrijskih, italijanskih, francoskih in bolgarskih tvrdk. Rok za oddajo ponudb je 30. januar 1928. Gorovje Rila je najvišja vzpetost Balkanskega polotoka, njegov glavni vrh Musala doseže višino 2930 m, torej več kot naš Triglav. Gorovje je zelo vodnato in pošilja na vse strani močne studence in reke.

JUGOSLOVENSKO-MADŽARSKE KONVENCIJE.

Iz Beograda poročajo, da je bilo tekom pogajanj, ki se vodijo od početka oktobra med Madžarsko in Jugoslavijo, do sedaj sklenjenih 10 konvencij, in sicer konvencija o predvojnih terjatvah in dolgovi, konvencija o blagajnah za sirote, konvencija o depotih, konvencija o pravni pomoči, konvencija o bolnicah ter o zaščiti pred nalezljivimi boleznimi, konvencija o zavarovalnih družbah in konvencija o prenosu sedeža gotovih družb. Pogajanja se vršijo še glede na konvencije o vodnem režimu, o kanalu Kralja Petra in o pokojninah uradnikov na teritoriju, ki ga je Jugoslavija pridobila s trianonsko pogodbo.

BAKRENI RUDNIK BOR PRESEL V ANGLEŠKE ROKE.

Ta veliki rudnik bakra je bil doslej v francoski rokah. Te dni je pa neka angleška finančna skupina kupila ves v francoski rokah se nahajajoči delniški paket, ki obsega 80 odstotkov vse delniške glavnice. Delniška glavnica znaša 14 milijonov francoskih frankov. To veliko in izredno zanimivo spremembo je prevedla neka odvetniška pisarna v Zagrebu. Rudne jamie v Boru dajejo pretežni del bakrene dobave v Jugoslaviji. Jugoslovanski baker prihaja na vse evropske kovinske trge in tudi v Ameriko, ki ima glede bakra monopol. Leta 1926 je znašal izvoz bakrene rude iz Jugoslavije 10,782.432 kg, njena vrednost je bila 251,669.000 dinarjev. Listi, ki prinašajo to velezanimivo poročilo, pravijo, da bodo v kratkem mogli podati tudi podrobnosti.

Odločba glede podeljevanja obrtne pravice.

Na vprašanje, ali se more podeliti obrtna pravica komu, ki še ni zadoštil vojaški dolžnosti in tudi ni po letih starosti zavezan, zadostiti vojaški dolžnosti, je minister za trgovino in industrijo s pozivom na člen 47. zakona o ustroju vojske in mornarice, na podstavi člena 8. uredbe o organizaciji ministrstva za trgovino in industrijo in sporazumno z ministrom za vojsko in mornarico z odlokom z dne 4. nov. 1927 odredil:

1. Po odredbi poslednjega odstavka člena 47. zakona o ustroju vojske in mornarice se sme podeliti obrtna pravica po odredbah veljavnih obrtnih zakonov vsem onim, ki niso dovršili 21 let in ki zanje še ne velja vojaška obveznost, ne glede na to, ali so progllašeni za polnoletne ali ne.

2. Oni, ki so proglašeni za polnoletne, preden nastopi vojaška obveznost, smejo obdržati že započeto obrt tudi v času, ko odslužujejo v stalnem kadru obvezni rok; vendar pa morajo voditi njih obrt v tem času nalašč postavljene delovodje ali najemniki.

3. Dokaz o izpolnitvi vojaške obveznosti po členu 47. navedenega zakona se mora zahtevati samo od onih, za katere velja po njih letih starosti vojaška obveznost in ki prijavijo obrtnemu oblastvu izvestno obrt v času, ko nastopi pri njih dolžnost vojaške obveznosti.

Konferenca o komercijalizaciji železnic.

V Beogradu se je vršila v pondeljek in torek konferenca glede vprašanja komercijalizacije železnic (glej sobotno številko »Trgovskega lista«). Konferenca je otvoril prometni minister general Milosavljević v dvorani Kola srbskih sestera. Na konferenci so sodelovali najuglednejši predstavniki gospodarskih in železniško - strokovnih krogov, prometnega in trgovinskega ministrstva. Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je zastopal tajnik g. Ivan Mohorič a Zvezo industrijcev g. inž. Milan Suklje.

Minister Milosavljević je v pozdravnem govoru naglašal, da je komercijalizacija državnih železnic nujno potrebna in odlične važnosti za našo državo. Pozval je na konferenco strokovnjake in zastopnike gospodarskih krogov, da sliši mnenja vseh, ki so izkušeni in po svojih sposobnostih pozvani sodelovati pri ureditvi našega prometa. Dosedanji birokratski sistem pri železnici je postal nemogoč, ker je predrag, prepočasen in ubija podjetnost onih, ki so v upravi zaposleni. Minister Milosavljević vidi ozdravljenje naše železniške uprave pred vsem v izločitvi železnice iz splošne državne uprave ter v osnovanju posebnega avtonomnega podjetja, ki pa bi še nadalje ostalo popolna državna last. Minister Milosavljević je, želeč konferenci najlepšega uspeha, predal predsedstvo konference generalnemu direktorju Borivoju Gjuričiću, ki je nato obširno pojasnil vladni načrt uredbe o komercijalizaciji železnic.

Po načrtu se naj osnuje samostojno državno podjetje pod imenom »Državne železnice kraljevine S. H. S.« s sedežem v Beogradu. Podjetje se bo upravljalo strogo po komercijalnih načelih. Svoje stroške mora pokrivati z lastnimi dohodki, pri tem pa mora voditi brigo tudi o interesih narodnega gospodarstva. Podjetje prevzema vse pravice in obveznosti dosedanje železniške uprave, more pa za primer potrebe sklepati kratkoročna posojila do 50.000.000 Din. Podjetje mora vršiti promet varno, točno in v redu, vozna sredstva mora vzdrževati in izpopolnjevati iz svojih sredstev, za gradbo novih prog je potrebno odobrenje prometnega ministra. Prevoz poštnih pošilk in drugih prometnih ustanov se vrši zajedno in sporazumno na podlagi reciprocitete; prevoz vojakov in vojaških pošiljatev pa po znižani tarifi. Podjetje bo oproščeno vseh državnih in samoupravnih davkov, doklad in taks. Vlada vrši nadzorstvo nad celokupnim delom podjetja potom prometnega ministrstva. Ako bi podjetje v svrhu kritja svojih izdatkov predlagalo ministrstvu povečanje kake tarife, mora ministrstvo ta predlog najkasneje v 45 dneh odobriti ali odkloniti. Upravo podjetja tvorijo: upravni odbor, generalni direktor in oblastni direktorji. Za člane upravnega odbora predlagajo prometnemu ministrstvu po 3 kandidate: gospodarski svet, univerze v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, trgovske zbornice (katere?), industrijsko zvezo (katere?), zvezo kmetijskih združenj, združenje inženirjev (katere?) in združenje pravnikov. Člani upravnega odbora ne morejo postati aktivni ministri, poslanci in aktivni državni uradniki.

Po govoru generalnega direktorja se je razvila obširna debata, katero je otvoril predsednik industrijske zbornice v Beogradu g. Ignac Bajloni, ki je v svojem govoru podčrtal, da predložena uredba ne bo mogla imeti pričakovanih uspehov. Bati se je, da se bo tudi v bo-

doče v naš železniški promet uvajalo strankarstvo, kakor obstoja sedaj v upravi monopolov, kjer so namesto gospodarskih krogov kot zastopniki posameznih pokrajin poslanci, torej strankarji. Ugotovil je tudi, da po tej uredbi ne bodo v upravnem odboru v zadostnem številu zastopani gospodarski krogi.

Vseučilišni profesor dr. Velizar Bajkić in generalni direktor državnega računovodstva dr. Mika Jovanović sta se oba izrazila zelo pesimistično o uredbi, ki ne obeta prav nobenih koristi. Uredbo so ostro kritizirali tudi drugi referenti, kakor poslanec dr. Sečurov, univ. prof. dr. Arangjelović, direktor beograjske izvozne banke dr. Velimir Marković, predsednik Zveze industrijcev iz Zagreba g. S. D. Aleksander in tajnik Zadržne zveze dr. L. Prohaska. V imenu zagrebške zbornice je govoril njen generalni tajnik dr. Cuvaj.

Zastopnik Zveze industrijcev iz Ljubljane g. inž. Šuklje je v daljšem govoru v glavnem poudarjal, da v interesu gospodarskih krogov ni toliko razdržavljanje, kakor depolitizacija naših železnic. Država naj bi še nadalje vršila vse posle v svoji režiji, zahtevati pa je absolutno depolitizacijo celega aparata. Svoja izvajanja je zaključil z zahtevo, da je treba za rešitev nastalih problemov predložiti nov zakon o državnih železnicah.

Ostro je napadal načrt tudi zagrebški železniški direktor inž. Trebinjac, ki je naglašal, da bi uredba, kakor jo je predložil prometni minister niti najmanj ne izboljšala obstoječega stanja naših železnic. Za direktorjem zagrebške direkcije je govoril zastopnik ljubljanske zbornice g. Mohorič, ki je v glavnem izvajal.

Prometni minister nam je dal točno določen delokrog, ko nam je naložil nalogo, da izdelamo projekt uredbe o komercijalizaciji železnic. Stavljena so nam vprašanja, ki se tičejo splošnega stanja železnic, organizacije in sistema uprave, ki naj se ali centralizira ali decentralizira, in vprašanje kritja železniških deficitov. Posebno delikatno je vprašanje personalne politike, vprašanje zgradbe novih prog v svrhu izpopolnitve železniškega omrežja. Vse te naloge je stavljal g. minister tej konferenci, ni pa smatral za potrebno, da nam istočasno poda točno sliko sedanjega stanja državnih železnic, tako v finančnem kakor v tehničnem oziru. Mi ne vemo, na kakih principih je sestavljen železniški proračun za leto 1928/29. Mi nismo informirani, v koliko je že dosežen sporazum glede vicinalnih železnic.

Brez vseh teh podatkov ni mogoče izdelati novega in boljšega zakona, ker zavisi od sedanjega položaja, za katero obliko novega podjetja naj se odločimo. Po prevratu je bil pri nas sprejet sistem državnih železnic in je država prevzela tudi vse vicinalne železnice, ne da bi do danes uredila odnose z njimi. L. 1923 je bila podržavljena tudi Južna železnica, nato je sledila reforma proračuna in

je bil z letom 1925 proračun prometnega ministrstva popolnoma centraliziran. V finančnem zakonu za leto 1926/27 je prometni minister zahteval in dobil pooblastila še za nadaljnjo reorganizacijo, da bi na ta način zmanjšal režijske stroške. Res je bila izdelana uredba brez sodelovanja gospodarskih krogov sicer, vendar pa s to dobro stranjo, da predvideva tudi sodelovanje gospodarskih krogov v bodoči upravi železnic.

Govornik se je v svojih izjavah najodločneje izrekel proti nadaljnji centralizaciji ter zahteval izpopolnitev generalne direkcije, zlasti pa komercialnega oddelka, ki ima predvsem nalogo, da najde nove vire dohodkov itd. Reorganizacija, ki je bila izvedena doslej in kakor jo namerava izvršiti prometni minister, ne odgovarja pričakovanju gospodarskih krogov. Po načrtu, ki ga je predložil prometni minister konferenci, bi se med prometno ministrstvo in generalno direkcijo vstavil nekaj nov upravnih odborov, o katerem se lahko že sedaj reče, da ne bo niti najmanj izboljšal sedanjega stanja. Sedanje stanje naših železnic je vse prej nego normalno in zato ne more biti govora o komercijalizaciji, marveč predvsem o sanaciji sedanjega stanja. Da pa moremo svojo nalogo dobro izvršiti, so nam pač preuvssem potrebni gori navedeni podatki.

Za g. Mohoričem je govoril predsednik sarajevske zbornice g. Berković, nadalje tajnik Saveza narodnih železničarjev, nato tajnik delavske zbornice iz Ljubljane g. Josip Kopač, ki je naglašal, da naj bo v novem odboru zastopan tudi Savez delavskih zbornic. Za njim je govoril tajnik beograjske obrtne zbornice dr. Stojadinović in nato načelnik ministrstva trgovine g. Milorad Zebić. Sledili so mu sekretar skopljske zbornice dr. Gjurgjević, inž. Bukovac, inž. Stiasny v imenu zagrebške inženjske zbornice, tajnik splitske zbornice g. Sava Bovič in načelnik ministrstva trgovine in industrije g. Krpan, ki zahteva, da se reši vprašanje komercijalizacije z zakonom in ne z uredbo. V splošnem zahteva naj bi država obdržala v svoji režiji vse železnice. Govorili so nato še nekateri zastopniki in po zaključku razprave je bilo razvidno, da konferenca skoraj soglasno odklanja uredbo prometnega ministra. Sklenilo se je, da se izvoli poseben odbor, ki naj na podlagi smernic, iznešenih na tej konferenci, zbere gradivo in izdela nov osnutek uredbe o komercijalizaciji. V ta odbor je bilo izvoljenih 22 članov, med njimi zastopniki vseh gospodarskih zbornic, centrale industrijskih korporacij, združenja izvoznikarjev, saveza delavskih zbornic, glavnega združnega saveza, združenja bank, združenja narodnih železničarjev in šef prometnega oddelka glavnega generalnega štaba. Ko bo odbor zbral material in izdelal osnutek nove uredbe, se sestane zopet širša konferenca, da o njem razpravlja in ga predloži narodni skupščini.

mednarodno registrovanje žigov pa 21 članic; znatno manj članic ima Unija za drugi madridski aranžman.

Tudi naša kraljevina je pristopila s 26. februarjem 1921 prvoimenovanima pogodbama v obliki, katero sta jima dali Bruseljska (l. 1900) in Washingtonska (l. 1911) konferenca, ne pa doslej madridskemu aranžmanu o pobijanju neistinitega označevanja proizvora blaga.

Življenje je pokazalo, da niti Washingtonske pogodbe ne zadostujejo praktičnim potrebam. Razne korporacije so izjavile številne konkretne želje, ki so se tikale izprememb sedanjih pogodb, razširitve Unije in mednarodne zaščite in domačih zakonodaj držav članic. S pariško konvencijo ustanovljeni »Mednarodni biro za zaščito industrijske svojine« v Bruslju je vso snov uredil in priobčil poedinim državam, nadalje je s sodelovanjem prizadetih holandskih oblastev izdelal načrte za novo redakcijo (pariške) konvencije, obeh madridskih aranžmanov s pravilnikom za izvrševanje aranžmana o mednarodni registraciji žigov, načrt resolucije za poenostavljenje formalnosti pri prijavitvi patentov, načrt pravilnika o teh formalnostih in načrt za aranžman o mednarodni zaščiti industrijskih vzorcev (črtežev) in modelov.

Oktober 1925 se je nato sestala konferenca v Haagu, na kateri je bilo za-

Predsednik Gjuričić se je na to zahvalil prisotnim za sodelovanje in zaključil konferenco.

Iz plenarne seje načelstva Zveze trgovskih gremijev v Celju.

(Konec.)

Ad 3. K tretji točki dnevnega reda je zvezni tajnik prečital poročilo zveznega konzulenta g. Ivana Mohoriča o rezultatih konference glede načrta novega voznega reda na železnicah za leto 1928/29.

Zveza je bila razoslala vsem gremijem mtozadevne okrožnice s pozivom, da prijavijo svoje želje in predloge. Nanje je odgovorilo 9 gremijev, ki so stavili razne predloge za izboljšanje obstoječih zvez potniških vlakov, katere je železniška direkcija deloma upoštevala.

O rezultatih konference bomo posebej poročali v »Trgovskem listu«, zato jih sedaj ne navajam.

Po prečitanju poročila predlaga g. Elsbacher, da bi se zbornični tajnik g. Ivan Mohorič pri železniški direkciji zavzel za to, da se postanek opoldanskega in večernega osebnega vlaka na Zidanem mostu podaljša za 5 minut, da bo dovolj časa za obed, odnosno večerjo. To se naj zgodi na ta način, da se postanek na drugih postajah za toliko skrajša.

G. Umek pripomni, da bi bilo dobro vzpodbuditi železniško direkcijo, da dela na to, da dobimo na progi Zidani most še drug tir z direktnimi vozovi, s čimer bi se promet v veliki meri olajšal. Po proračunu bi se investicije v treh letih sigurno investirale. V tem zmislu bo stavljal Zvezi konkretne utemeljitve, da jih vzame v pretres in storil potrebne korake.

IV. Kot četrto točko dnevnega reda je prečital tajnik poročilo g. Mohoriča o dopolnilnih trgovinskih pogajanjih z avstrijsko republiko.

Na tozadevno okrožnico Zveze je odgovorilo 10 gremijev, ki so stavlili različne predloge, soglasno pa protestirali proti vsakemu novemu povišanju tarifnih postavk.

V Avstriji se pojavlja vedno izrazitejša tendenca zaščite tomače poljedelske produkcije, ki gre za tem, da se omeji naš izvoz poljskih pridelkov v Avstrijo na minimum. Poročilo navaja izčrpane statistične podatke, ki pričajo, kako je Avstrija z večšo carinsko politiko že ubila naš izvoz mleka in masla, sedaj pa namerava težko prizadeti naš izvoz mrzlokrvnih konj, goveje živine za klanje, izvoz mesa in mesnih izdelkov, mesnatih prašičev in bučnega olja, ki igrajo v gospodarstvu Slovenije važno vlogo. V pogodbi iz leta 1925 smo za navedene predmete sicer vezali pogodbene carine, toda Avstrija je potom zakonodaje v

toku zadnjih dveh let dvignila carino na trikratni iznos sedaj veljavne pogodbene postavke.

Naš izvozni interes veleva, da obdržimo po možnosti sedanje pogodbene carine za izvoz naše živine, mesa, masti in olja, ker so ti predmeti že sedaj tako obremenjeni, da na dunajskem tržišču Poljska in Madžarska skupno konkurirata. Glede vprašanja znižanja carinske zaščite za naše industrijske proizvode opozarja poročilo, da avstrijski karteli sistematično delajo na upropaščenju naše industrije, ki se nahaja radi previsokih carin na sirovine v zelo težkem položaju. Vsaka omejitev domače produkcije pomeni povečanje brezposelnosti in zmanjšanje dohodkov domačega prebivalstva ter radi tega slabitev kupne moči konzumentov. Kupna sila prebivalstva je v zadnjih letih padla na minimum in se omejila samo na najnujnejše potreščine, kar povzroča v trgovini splošno stagnacijo.

Dobra trgovinska pogodba mora torej poleg uvaževanja interesov trgovine, ščititi primerno tudi naše domače poljedelstvo, živinsko in industrijsko produkcijo ter stremeti za tem, da postane naša trgovinska bilanca z Avstrijo zopet tako aktivna, kakor je bila l. 1924.

V. Pri raznoterostih poročila g. načelnika o dopisu, ki ga je naslovil nanj trgovec Franc Kolerič iz Apač v zadevi tihotapljenja avstrijskega blaga preko meje pri Radgoni in Moreku.

Iz njega je razvidno, da krije prebivalstvo v njegovem okolišju 81 % vseh potreb na tihotapski način, kar povzroča občutno gmotno škodo domačim trgovcem. Zveza naj v tem oziru stori energične korake pri obeh velikih županijah, da se obmejna kontrola poostri in tako zaščiti interesi našega trgovstva.

Nadalje prečita dopis, ki ga je prejel od sekcije trgovcev - manufakturstov v Mariboru, v katerem slednji ostro protestirajo proti obisku inozemskih potnikov ter nabiranju blagovnih naročil pri privatnih strankah in o nečedni tekmi, ki se je v zadnjem času zelo razpasla. Konečno prosijo Zvezo, da ukrene potrebne mere v zaščito njihovih interesov.

G. Stermecki pripomni, da je potrebno konkretne slučaje naznaniti obrtni oblasti, ki kaznuje vsak prestop z denarno globo in tako onemogoča zlorabe.

G. Kavčič ga naprosi, da pošljejo Zvezi natančna navodila, kako postopati celjski gremij v takih slučajih, da obvestimo o njih posamezne gremije.

G. Fürsager pravi, da je njegov gremij napravil že mnogo tozadevnih ovadb na srezko poglavarstvo, a oblast mu ni šla nikdar prav na roko. Zdi se pač, da nam manjka uvidevnih obrtnih referentov.

G. Kosteve poudari, da oblast ne

LISTEK.

Predlog novele k zakonu o zaščiti industrijske svojine.

Univ. prof. dr. M. Škerlj.

I.

Predmeti industrijske svojine (patentni izumi, vzorci, modeli, žigi in dr.) zahtevajo po svoji naravi širšo zaščito, nego jo more dati poedina, na svoje ozemlje vezana država. Zato se je že l. 1883. združilo večje število držav v »Uniji za zaščito industrijske svojine« in sklenilo pariško konvencijo z dne 20. marca 1883., ki naj državljanom držav pogodnic v ostalih državah pogodnicah zajamči enako zaščito industrijske svojine kakoršno uživajo domači državljanji. V Madridu je potem l. 1891. del unijskih držav sklenil poseben sporazum o mednarodnem registrovanju tvorniških ali trgovinskih žigov in drug sporazum za pobijanje neistinitega označevanja proizvora blaga (madriška aranžmana). Čim bolj se je tekom let spoznavala važnost zaščite industrijske svojine za narodno in zasebno gospodarstvo, tem bolj se je širil krog držav, ki so pristopile konvenciji in aranžmanoma, in koncem l. 1926 je štela obča (pariška) Unija že 37 držav z okoli 720 milijoni stanovnikov, ožja Unija — za

stopanih nad 30 držav, med njimi naša kraljevina. Delegati teh držav so podpisali 1. v novi redakciji a) pariško konvencijo, b) madridski aranžman o mednarodnem registrovanju žigov in c) o zabrani neistinitega označevanja proizvora blaga, dalje 2. novi, haški aranžman o mednarodnem vlaganju industrijskih vzorcev in modelov. O ostalih predmetih konference se je sicer razpravljalo, do podpisa pa ni prišlo, pa tudi imenovanih pogodb niso podpisali vsi delegati (1. a): 33 držav, 1. b): 19 držav, 1. c): 13 držav, 2.: 13 držav; naši delegati niso podpisali pogodb 1. c) in 2.).

Ne morem se tu spuščati v podrobno razpravljanje vseh pogodb, opozorim naj le na »Glasnik uprave za zaščito industrijske svojine«, ki je zlasti v štev. 1., 2., 10., 12. iz l. 1925., štev. 1. in 2. iz l. 1926. prinesel celo vrsto nad vse poučenih člankov o izvirmim francoskim besedilom in srbskim prevodom predlogov in novih konvencij. Ugotovim naj le, da je zlasti temeljna pariška konvencija v vseh ozirih korenito izpre-

¹ Izvrstno urejevano glasilo naše »Uprave za zaščito industrijske svojine« je pri nas vse premalo znano: ne prinaša samo službenih objav o patentih, vzorcih, modelih in žigih in drugih službenih naznanjih, nego vse kolikaj važne tuje zakone in uredbe na polju industrijske svojine, unijsko in domačo statistiko na tem polju, dalje vse domače

industrijske svojine, njihove prednosti menjena in popolnjena in da, kakor že prejšnja, državam članicam Unije nalaga dolžnost, da pripadnikom Unije zajamčijo vspešno zaščito zoper nečedno tekmo, pri čemer pa dodaja široko definicijo nečedne tekme, ki bo pač obvezna tudi za naš bodoči zakon o pobijanju nečedne tekme.

II.

Naravno, da bi bila mednarodna zaščita industrijske svojine znatno olajšana in mnogo vspešnejša, ako bi bili domači zakoni držav članic Unije med seboj enotnejši nego so. Unijske pogodbe ne nalagajo naravnost izenačenja teh zakonov, toda vendar se v novejših zakonih poedinih držav članic vidi nekako, res da še prav skromno, načelno zblizevanje. Morda to ni samo vpliv unijskih pogodb kot takih, dasi tudi tega ni podcenjevati; nič manj ne učinkuje v istem pravcu zlasti dejstvo, da se na kongresih sestajajo najboljši strokovnjaki skoro celega civiliziranega sveta, ki v medsebojnem občevanju spoznavajo razne smeri razvoja zaščite

judikature, ki se tiče teh predmetov in ki je za prakso sila važna, slednjič praktične in znanstvene članke o industrijski svojini. Vsaj pri nas v Sloveniji, kjer se toliko naglašča, da smo industrijska zemlja, bi moralo zanimanje za industrijsko svojino in za »Glasnik« biti večje nego je.

postopa v vseh slučajih enako. Ljubljanski Bazar n. pr. pošilja svoje ljudi od hiše do hiše, češ, da je obrtna oblast dovolila obiskovati stanke na domu.

G. Weixl priporoča, da se obračajo gremiji v takih slučajih na Zvezo, ki bo vložila pritožbe na merodajna mesta in dala potrebna navodila.

Z ozirom na preče vprašanje preditve delovnega časa izjavi g. načelnik da naj bi trajal v zmislu Zakona o zaščiti delavcev 8—10 ur na dan po naravi in teži posla, trgovine pa se ga morajo tudi striktno držati. Nekateri trgovski obrali so namreč odprti 10 ur in še več ur na dan, kar je povzročilo med zasebnimi nameščenci veliko nezadovoljstvo, ki nikakor ni v interesu naše trgovine. Zadnji čas je torej, da oblast enotno uredi delovni čas in doseže njegovo strogo izvajanje.

Dalje poroča, da so mnoge trgovine prijavljene kot tobakarne in se radi tega ne drže vseh predpisov, ki veljajo za vse ostale trgovine. Zato naj Zveza intervenira pri velikih županstvih v tem zmislu, da morajo tobakarne, ki posedajo poleg tega še obrtni list za razpečevanje določenega blaga in ga prodajajo v istem lokalu, kakor tobak, upoštevati glede delovnega časa določila, ki veljajo za vse ostale trgovine in se pokoravati sklepom gremija.

G. Piliš pripomni, da se je pritožil proti petim tobakarnam, ki so prodajale v svojih lokalih še razne druge predmete, na finančno upravo v Beograd in v petih dneh prejel rešitev, da veljajo za take tobakarne isti predpisi glede odpiranja in zapiranja trgovin, kakor za vse ostale.

Nadalje pravi g. načelnik, da so nekatere trgovine v Mariboru ob nedeljah po ves dan odprete, češ, da spadajo pod pojem slaščičaren. Gremij jih je kaznoval, trgovine so se pritožile, rekurzi pa leže nerešeni pri oblasti že nad 5 mesecev. Tudi v tem oziru naj zveza ukrene potrebne mere, da pridemo na čisto, ali namerava pristojna oblast v tem oziru kaj ukreniti.

G. Tombah izrazi mnenje, da bi se morali gremiji v večji meri posluževati svoje kaznovalne pravice, v slučaju pa, da kompetentna oblast ne ukrene v določenem roku ničesar, napraviti pritožbo na upravno sodišče.

G. Kavčič se pridruži njegovemu stališču.

G. Elsbacher predlaga, da se Zveza pritoži proti odlokoma velikih županov mariborske in ljubljanske oblasti, s katerima je od novega leta dalje prepovedano točenje alkoholnih pijač trgovcem z mešanim in špecerijskim blagom v njihovih obratih. V tem oziru naj bi Zveza stopila v stik s šefoma oddelkov za trgovino in obrt pri obeh velikih županstvih, g. Stermecki pa naj bi vprašanje sprožil na prihodnji seji zbornice T. O. I.

Konečno vpraša g. Slavič, če je

krošnjarenje po občinah dovoljeno.

G. Weixl mu odgovori, da je po obstoječih predpisih dopuščeno, prepovedano je samo 15 km od meje.

Ker se ni nihče več priglasi k besedi, je g. načelnik ob 13. zaključil sejo, zahvaljujoč se vsem udeležencem za zanimanje in pažnjo, ki so jo posvetili obravnavanju svojih strokovnih vprašanj.

Dr. Cvetko Gregorič, Beograd:

Naši trgovinski odnošaji z Avstrijo.

Razlika v gospodarski strukturi Jugoslavije, v glavnem agrarne države, in Avstrije, eminentno industrijske države, tvori osnovo za najtesnejše in najživahnejše medsebojne ekonomske zveze. To se vidi najjasneje iz primerjave trgovinskih bilanc obeh držav, n. pr. za l. 1926, sestavljene po skupinah predmetov, razvrščenih po mednarodnem sporazumu v Bruslju dne 31. decembra 1913.

	Avstrija	
	milj. šilingov	milj. din
1. Žive živali	272	22
2. Predmeti za hrano in krmila	778	32
3. a) Mineralna goriva	205	8
b) ostale surovine in polufabrikati	557	373
4. Gotova roba	952	1.266
5. Zlato in srebro	78	41
skupno	2.844	1.744

	SHS ¹	
	milj. din	milj. šilingov
1. Žive živali	08	922
2. Predmeti za hrano in krmila	607	3.965
3. a) Mineralna goriva	—	—
b) ostale surovine in polufabrikati	1.462	2.481
4. Gotova roba	5.662	449
5. Zlato in srebro	—	—
skupno	7.631	7.818

Gornje tabele kažejo, da odpade od avstrijskega uvoza na predmete za hrano in krmila, surovine in polufabrikate povprečno 66%; na gotovo robo 34%; in da odpade od avstrijskega izvoza na predmete za hrano in krmila, surovine in polufabrikate povprečno 25%; na gotovo robo 75%.

Popolnoma drugo sliko daje naša trgovinska bilanca.

Od našega uvoza l. 1926 odpade:	
na žive živali, predmete za hrano in krmila	8%
na surovine in polufabrikate	18%
na gotovo robo	74%
Od našega izvoza l. 1926 odpade:	
na žive živali	13%
na predmete za hrano in krmila	50%
na surovine in polufabrikate	32%
na gotovo robo	5%

¹ Ta prvi izkaz te vrste za našo državo je bil sestavljen v Centrali industrijskih korporacij, ker ga v uradni statistiki zunanje trgovine žalibog ni.

Avstrija bi potemtakem mogla biti najboljšo tržišče za naš izvoz živih živali, predmetov za hrano in krmil in nekaterih naših surovin in polufabrikatov, medtem ko je naša država najboljšo tržišče za najvažnejšo stroko avstrijskega izvoza, t. j. za industrijsko industrijo.

Nastaja vprašanje, da-li in v koliko odgovarja izmena blaga med Avstrijo in Jugoslavijo pogojem ekonomske strukture teh držav, najpovoljnejšim za čim večji medsebojni promet.

Po podatkih naše uradne statistike zunanje trgovine je znašal:

Naš uvoz iz Avstrije:

leta	v milijonih	
	pap. Din	zl. Din
leta 1921	1.160	151
leta 1922	1.861	131
leta 1923	2.238	133
leta 1924	1.625	114
leta 1925	1.604	141
leta 1926	1.533	139

Naš uvoz v Avstrijo:

leta	v milijonih	
	pap. Din	zl. Din
leta 1921	882	115
leta 1922	848	595
leta 1923	2.328	1382
leta 1924	2.333	1642
leta 1925	1.651	1452
leta 1926	1.609	1463

Od našega celokupnega uvoza, odnosno izvoza je znašal:

Uvoz iz Avstrije:		Izvoz v Avstrijo:	
v odstotkih			
1. 1921	28'15 (1)	35'86 (1)	
1. 1922	28'89 (1)	22'97 (2)	
1. 1923	26'94 (1)	28'93 (1)	
1. 1924	19'77 (3)	24'46 (2)	
1. 1925	18'33 (2)	18'55 (2)	
1. 1926	20'08 (1)	20'59 (2)	

(Številke v oklepaju označujejo red, ki ga zavzema Avstrija kot naš uvoznik, odnosno izvoznik v primeri z drugimi državami.)

Avstrija zavzema torej po podatkih naše uradne statistike eno najvažnejših mest v našem trgovinskem prometu z inozemstvom. Po teh podatkih je naša trgovinska bilanca z Avstrijo od l. 1923 dalje aktivna, ker znaša vrednost našega izvoza v Avstrijo več nego vrednost našega uvoza iz Avstrije.

Avstrijska uradna statistika zunanje trgovine pa podaja drugo sliko blagovnega prometa med Avstrijo in našo državo. Po avstrijski statistiki je znašal:

Avstrijski izvoz v milj. šil.

leta	skupno	od tega v SHS
leta 1922	1.6004	1993
leta 1923	1.6265	2134
leta 1924	1.9881	205
leta 1925	1.9545	167
leta 1926	1.7449	153

Avstrijski uvoz v milj. šil.

leta	skupno	od tega v SHS
leta 1922	2.5305	1037
leta 1923	2.7686	1415
leta 1924	3.4788	1512
leta 1925	2.8914	134
leta 1926	2.8445	166

Od avstrijskega izvoza v SHS je odpadlo:

	l. 1923	l. 1924
	1000 zl. K	1000 šil.
na žive živali	47	39
na predmete za hrano in krmila	771	1.169
na surovine in polufabrikate	9.209	13.670
na gotovo robo	137.949	190.180
na zlato in srebro	—	3
skupno	147.976	205.061

	l. 1925	l. 1926
	1000 šil.	1000 šil.
na žive živali	86	72
na predmete za hrano in krmila	1.262	1.105
na surovine in polufabrikate	12.766	13.525
na gotovo robo	161.182	136.960
na zlato in srebro	925	1.622
skupno	176.721	153.284

Od avstrijskega uvoza iz SHS je odpadlo:

	l. 1923	l. 1924
	1000 zl. K	1000 šil.
na žive živali	27.984	37.198
na hrano in krmila	44.996	83.316
na surovine in polufabrikate	20.512	22.895
na gotovo robo	4.785	7.822
skupno	98.277	151.231

	l. 1925	l. 1926
	1000 šil.	1000 šil.
na žive živali	29.431	62.891
na hrano in krmila	75.642	78.524
na surovine in polufabrikate	23.668	20.310
na gotovo robo	5.300	4.657
skupno	134.041	166.362

Od celokupnega avstrijskega blagovnega prometa s tujimi državami odpada:

	na izvoz v SHS	na uvoz iz SHS
	v odstotkih	
leta 1922	12'5 (3)	4'1 (8)
leta 1923	13'3 (1)	5'2 (8)
leta 1924	10'3 (4)	4'4 (8)
leta 1925	9 (4)	4'6 (7)
leta 1926	8'7 (5)	5'8 (5)

(Številke v oklepajih značijo mesto, katero zavzema avstrijska trgovina z našo državo v primeri s trgovino Avstrije z drugimi državami.)

Če primerjamo avstrijske statistične podatke z našimi, konstatiramo naslednje:

1. Po podatkih avstrijske statistike je udeležba našega prometa z Avstrijo v odstotkih celokupnega avstrijskega prometa z inozemstvom manjša nego odstotek avstrijske udeležbe v naši zunanji trgovini po podatkih naše statistike. Po avstrijski statistiki se nahaja naša država šele na 4. ali 5. mestu kot kupec avstrijskih proizvodov, odnosno na 7. ali 8. mestu kot uvoznik blaga v Avstrijo, medtem ko zavzema Avstrija po podatkih naše statistike tako kot izvoznik naše robe kakor kot uvoznik k nam prvo ali drugo mesto.

2. Po podatkih avstrijske statistike je vrednost izvoza Avstrije v SHS v l. 1922—1925 znatno večja (za preko 30%) od vrednosti uvoza Avstrije iz SHS, kar znači, da je avstrijska trgovinska bilanca napram naši državi znatno aktivna, po podatkih naše statistike pa je aktivnost na naši strani.

in hibe, predvsem pa deluje izenačevalno imenovani »Mednarodni biro« s svojim notranjim delom in s svojim glasilom »La Propriété Industrielle«. Tudi naša Uredba o zaščiti industrijske svojine — sedaj zakon z dne 17. februarja 1922 — se v obče drži načel, ki so izražena v dosedanjih unijskih pogodbah, in tako se je po haških konvencijah pojavila potreba, spraviti naš zakon v sklad tudi z njimi, kolikor jim pristopi naša država, t. j. popolnjeni pariški konvenciji in madridskemu aranžmanu o mednarodnem registruvanju žigov. Uprava za zaščito industrijske svojine pa je porabila priliko, da obenem, ko novelira zakon na podstavi haških konvencij, odpravi nekatere hibe, katere sta dosedanja praksa in literatura pokazali v našem sicer res jako dobrem zakonu o zaščiti industrijske svojine. Tako je prišlo do predloga o izpremembah in dopolnitvah našega zakona, ki se, upajmo, v kratkem predloži Narodni skupščini.² Mnogo izprememb se tiče samo jasnejše stilizacije sedanega zakonskega besedila ali za javnost neposredno ne prevažnih organizacijskih določb, druge pa

² Prvotni predlog novele je objavljen v »Glasniku« l. 1927, stev. 6.; poslal se je prizadelim industrijskim, obrtnim in trgovskim krogom v izjavo: na žalost sem čul, da odziv ni bil baš sijajen. Brezdvoma se objavi tudi definitivni predlog novele.

so tako važne, da treba z njimi seznaniti naše prizadete kroge, in čisto velja o dopolnitvah.

III.

Dopolni se po noveli naš zakon s sledečimi določbami:

1. § 11. se doda nov odstavek, ki določa, da ima tvorec patentnega izuma, kadar ga ne prijavi v patentiranje sam, nego njegov pravni naslednik, pravico zahtevati, da se on v patentnem registru in v patentnem spisu označi kot izumitelj. Predlog stavi tvorec lahko sporazumno s prijaviteljem tekom predhodnega preiskavanja izuma in reši ga v tem primeru prijaviteljni odsek; če pa je patent že podeljen, stavi tvorec predlog lahko sam in potem ga reši odbor za osporavanje. Ni naravnost rešen primer, da imetnik patenta in tvorec po podelitvi patenta stavita tak predlog skupaj, vendar sledi iz besedila dovolj jasno, da tak predlog reši prijaviteljni odsek, saj ni spora. Ne more pa tvorec tekom predhodnega preiskavanja sam staviti predloga, da se on imenuje kot izumitelj. Menim, da bi se mu možnost lahko dala, morda v obliki prigovora, toda tudi če se mu ne da, pomeni nova določba velik napredek. Zlasti bo važna za izumitelje uslužbenca, kojih v službi stvorjeni izumi po službeni pogodbi ali službenih predpisih pripadajo služboдавцу; ti pra-

vici se uslužbenca niti ne morejo naprej odreči (dodatek k § 12.). Tako bo izumiteljska čast vsekakor ostala njim, kar ni brez pomena pri odmeri prejemkov in pri iskanju nove službe. Seveda treba za vpis v patentni register plačati — ne previsoko — takso.

2. Novi §§ 65. a do 65. d urejajo kolektivne žige, ki jih sedanji zakon sploh ne pozna, ki pa utegnejo postati prav važni in koristni zlasti v naši ožji domovini, če se bodo razne gospodarske organizacije hotele in znale okoristiti z njimi. § 65. a namreč določa, da smejo udruženja, ki jim je svrha čuvanje skupnih gospodarskih interesov njihovih članov, dati vpisati v register kolektivne (skupne) žige, da tako svojim članom zaščitijo izključno uporabo teh žigov za proizvode njihovih podjetij. To smejo tudi, če udruženja nimajo svojih posebnih podjetij. Udruženje, zlasti pridobitna in gospodarska zadruga, ki nima lastnih delavnic ali sploh produkcijskih naprav, bo mogla proizvodom svojih članov dati na zunaj viden znak, da je proizvod proizšel iz podjetja poedinega člana, kakor: vino iz kleti člana vinarske zadruga, čevlji iz delavnice člana čevljarke zadruga, hmelj iz hmeljnika člana hmeljarske zadruga, železni izdelki iz delavnice člana železarske zadruga, pohištvo iz delavnice mizarske

zadruga, suha roba itd.; poedinemu članu se niti ne bi izplačalo zaščititi svoje izdelke ali pridelke z lastnim žigom, za to ni njegovo podjetje niti dovolj veliko, niti dovolj znano. Izplača pa se kolektivni žig za vse člane udruženja, ki izdelujejo ali pridelujejo istovrstno blago, katerega v celoti proizvajajo dovolj za širši, ne zgolj krajevni trg. S kolektivnim žigom dosežejo vsi člani skupaj enako zaščito, kakor bi jo mogel, z večjimi stroški, doseči vsak poedini s posebnim žigom. Obenem pa bo seveda udruženje zaradi slovesa proizvodov moralo paziti na dobro kakovost s skupnim žigom označenega blaga, kajti slabi izdelki poedinega člana bi škodili razpečevanju blaga drugih članov, ki bi bili označeni z istim žigom. Kolektivni žig torej sili tudi k strogu nadziranju kakovosti blaga po udruženju in s tem k dobremu delu, kar ima zopet za posledico dober sloves in dobro razpečevanje. Zgodovinski ni skupni žig nič novega, znan je bil že v času srednjeveških cehov. Z njimi je izumrl, z modernim udruženjem manjših podjetnikov v konkurenčnem boju z velikimi podjetji je zopet oživel. Pripomnim naj, da kolektivni žig pravno ne izključuje še posebnega žiga poedinega proizvajalca za isto blago.

(Dalje prihodnjic.)

Samo v l. 1926 izkazuje avstrijska statistika pasivnost v prometu z nami.

Z ozirom na te konstatacije se pojavljajo vprašanja:

ad 1. Ali je v resnici za Avstrijo trgovina z nami manjše važnosti nego za nas trgovina z Avstrijo?

ad 2. Na kateri strani je stvarna aktivnost trgovinske bilance prometa z drugo državo?

Da moremo proučiti stavljen vprašanja, moramo iznose izvoza in uvoza obeh držav spraviti na isto bazo radi medsebojne primerjave.

Pri tem vzamemo 100 šilingov = 73 švicarskih frankov, papirnate dinarje pa izpremenimo v zlate po kurzu, kakor je uporabljen v uradni statistiki. Na ta način dobimo sledečo sliko:

Avstrijski izvoz v SHS po avstrijski statistiki v milijonih švic. frankov:

leta 1922	145'5
leta 1923	155'8
leta 1924	149'6
leta 1925	128'5
leta 1926	111'9

Naš uvoz iz Avstrije po naši statistiki v milijonih zlatih dinarjev:

leta 1922	130'7
leta 1923	132'9
leta 1924	114'4
leta 1925	141
leta 1926	139'3

Avstrijski uvoz iz SHS po avstrijski statistiki v milijonih švic. frankov:

leta 1922	75'7
leta 1923	103'3
leta 1924	110'4
leta 1925	97'8
leta 1926	121'4

Naš izvoz v Avstrijo po naši statistiki v milijonih zlatih dinarjev:

leta 1922	59'5
leta 1923	138'2
leta 1924	164'2
leta 1925	145'2
leta 1926	146'3

Če bi bile statistike točne, bi se morala vrednost izvoza ene države v drugo ujemati z vrednostjo uvoza druge države. To se pa — kakor vidimo — ne ujema.² Take razlike statističnih podatkov ene države in odgovarjajočih podatkov druge države se jako pogosto pojavljajo in to iz raznih razlogov. Zlasti se pri izvozu namembna država često napačno deklarira, ker se blago kasneje, ko je že na potu, dirigira v druge kraje. Dosti točnejši so podatki o izvozu državi pri uvozu blaga. Pri nas na primer se mora ob vsakem uvoznem carinjenju donesti izvorno izpričevalo, tako da se morajo naši podatki o državi izvoza smatrati za točne.

Da bi torej dobili čim pravilnejšo sliko o naši trgovinski bilanci v prometu z Avstrijo, moramo primerjati naš uvoz iz Avstrije, ugotovljen na podlagi naše statistike (ta predstavlja obenem tudi avstrijski izvoz) z uvozom Avstrije iz naše države na podlagi avstrijske statistike (ta predstavlja obenem tudi naš izvoz v Avstrijo).

Naš uvoz iz Avstrije (avstrijski izvoz) v milijonih zlatih dinarjev:

leta 1922	130'7
leta 1923	132'9
leta 1924	114'4
leta 1925	141
leta 1926	139'3

Avstrijski uvoz iz SHS (naš izvoz) v milijonih švic. frankov:

leta 1922	75'7
leta 1923	103'3
leta 1924	110'4
leta 1925	97'8
leta 1926	121'4

Iz teh podatkov se vidi, da je avstrijski izvoz k nam večji nego naš izvoz v Avstrijo, t. j. da je naša trgovinska bilanca napram Avstriji pasivna. Višek našega izvoza v Avstrijo, ki je izkazan v naši statistiki in ki znaša v primeri z avstrijsko uvozno statistiko v l. 1923—1925 35—50%, leta 1926 20% odpada na tranzit naše robe preko Avstrije. Udeležba Avstrije na našem izvozu, ki je znašal na primer l. 1925 po naši statistiki 18'55%, se zmanjšuje za to leto na 12'4%, medtem ko znaša uvoz iz Avstrije v našo državo za isto leto 18'33% celokupnega našega uvoza.

² Naš izvoz v Avstrijo je po naši statistiki večji od avstrijskega uvoza iz naše države po avstrijski statistiki.

Trgovina.

L. zagrebški božični zbor se vrši od 17. do 24. decembra 1927. Vsi posetniki imajo 50% popust na SHS železnica od 12. do 24. decembra 1927.

Iz naših organizacij.

Trgovski ples. Senzacija vsake plesne sezije je bila in ostane prireditelj tradicionalnega Trgovskega plesa. Vrši se ta ples tudi to sezijo in sicer v soboto dne 14. januarja 1928 v veliki dvorani hotela »Union«. Prireditveni odbor je s predpripravami neumorno na delu, tako, da bodo udeleženci prav prijetno presenečeni. Opozarjamo na prireditelj že sedaj.

Denarstvo.

Uradni tečaji. Da bi se pravilno pobirale takse po zakonu o taksah in pravilno določala pristojnost za sojenje, je določil minister za finance z odločbo l. br. 2400 z dne 22. novembra 1927, ker se menjava vrednost listin, izdanih na zlato ali inozemsko valuto, proti dinarju, nastopne kurze, po katerih se morajo preračunavati na vrednost dinarja vse listine, ki slovejo na zlato ali inozemsko valuto:

1 napoleonodor	Din	219—
1 turška lira	Din	247'50
1 angleški funt	Din	276'70
1 dolar	Din	56'75
1 kanadski dolar	Din	56'40
1 zlata nemška marka	Din	13'55
1 zlati zlot	Din	6'35
1 avstrijski šiling	Din	8—
1 belg	Din	7'90
1 pengö	Din	9'93
100 francoskih frankov	Din	223—
100 švicarskih frankov	Din	1095—
110 italijanskih lir	Din	308'50
100 nizozemskih goldinarjev	Din	2290—
100 rumunskih lejev	Din	35—
100 bolgarskih levov	Din	41—
100 danskih kron	Din	1521'50
100 švedskih kron	Din	1528'50
100 norveških kron	Din	1507—
100 pezet	Din	963—
100 drahem	Din	75'50
100 češkoslovaških kron	Din	168'25

Ti kurzi morajo veljati za čas od dne 1. do dne 31. decembra 1927. Po teh kurzi se pobirajo tudi luške takse.

Stanje Narodne banke SHS 30. novembra. (Vse v milijonih dinarjev, v oklepajih razlika napram stanju od 22. novembra.) Aktiva: kovinska podlaga 475 (+ 3'4), posojila na menice 1322'4, na vrednostne papirje 257'5, skupaj posojila 1580 (+ 20'5), saldo raznih računov 1118'8 (— 51'7); pasiva: obtok bankovcev 5702'4 (+ 58'6), državne terjatve 229'9 (— 111'9), žirovne terjatve 774'6, terjatve po raznih računih 412'8.

Inozemska posojila v Holandski. Izredni dvig inozemskih posojil na holandskem trgu je napotil holandsko vlado, da je imenovala tozadevno preiskovalno komisijo in poroča sedaj holandski finančni minister v posebni spomenici o ugotovitvah te komisije. Vlada in komisija sta si edini v tem, da se inozemskim posojilom na Holandskem ne smejo delati nikakršne ovire. Vlada se sme vmešavati v posojilno akcijo le, če bi bili oškodovani državni interesi. Vlada pa tudi ne more prevzeti zaščite onih Holancev, ki so oškodovani po špekulaciji v tujih efektih. To nalogo naj vrši slejkoprej zveza za trgovino z efekti. V letih 1925, 1926 in 1927 so znašale emisije inozemskih posojil na Holandskem 49,900.000 hol. goldinarjev, 126,795.000 in 298,812.500 goldinarjev. Dvig je torej res izredno velik.

Ljubljanska borza.

Tečaj 9. decembra 1927	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	19'545	13'575
Curih 100 fr.	1094—	1097—
Dunaj 1 šiling	7'995	8'025
London 1 funt	276'80	277'40
Newyork 1 dolar	56'58	56'78
Trst 100 lir	306'375	308'375

Carina.

Carinski dohodki od 16. do 20. novembra so znašali 49,777.878 Din. Od tega odpade na carinarnico v Beogradu 12 milijonov 80.313, v Zagrebu 12,075.022, v Novem Sadu 8,301.719, v Ljubljani 8 milijonov 412.310, v Dubrovniku 4,650.738, v Skoplju 2,534.415 in v Splitu 1,723.361 dinarjev. Od 1. aprila do 20. novembra so znašali carinski dohodki 1.092,661.740 Din. V proračunu je bilo določeno za ta čas 1 milijardo 78 milijonov 827.746 Din.

Industrija.

Podaljšanje roka za valorizacijo. — »Uradni list« prinaša uredbo, s katero se podaljšuje rok za vlaganje prošnje za valorizacijo v smislu zakona o valorizaciji bilančne vrednosti investicij pri družbah, zavezanih javnemu polaganju računov, do vštetelega 11. septembra 1928.

Nemško-francoski kemični dogovor glede kontingenta barv je zaključen. Francozom so menda dovolili kontingent 15.000 ton, 10.000 ton za domačo porabo, 5000 ton pa za eksport. Dogovor bodo ratificirali že v teh dneh. Nadaljujejo se pa pogajanja Nemcev z Angleži in Francozi glede industrije dušika in umetne svile. Pogajanja bodo še nekaj časa trajala, ker so difference še precejšnje; upajo pa, da se bo tudi tukaj dosegel sporazum.

Promet.

Povišanje železniških tarif na Poljskem. Na zadnji seji tarinne komisije poljskega državnega železniškega sveta so sklenili zvišanje železniških tarif, in sicer za osebni promet z veljavnostjo od 1. januarja naprej, za blagovni promet pa od 1. aprila 1928. Zvišanje osebnih tarif znaša 20 odstotkov v 1., 2. in 3. razredu ter 28 odstotkov v 4. razredu; čisti dobiček iz tega poviška računijo na 50 milijonov zlatov na leto in jih bodo porabili v investicijske namene. Odstotki dviga blagovnih tarif še niso preračunjeni.

Opustitev 1. in 3. razreda v Nemčiji. Generalni ravnatelj nemške družbe državnih železnic dr. Dorfmueller je v nekem predavanju povedal, da se v obliki 66 odstotkov vseh popotnikov v četrtim razredu, dočim je prvi razred večinoma prazen. Zato je uprava državnih železnic sklenila, da bo prvi in tretji razred odpravila ter da bo načelno obdržala samo en razred z blazinastimi sedeži in en razred z lesenimi sedeži. Samo v mednarodnih vlakih bodo obdržali prvi razred, v novi obliki. Tako so tudi v Rusiji po revoluciji odpravili vse razlike v razredih in so obdržali nato samo dva, trdi in mehki razred imenovana. Seveda se razreda v Nemčiji ne bosta imenovala 2. in 4. razred, temveč blazinasti in leseni razred.

Izšla je Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928,

ki ima 306 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpoštovan in je še danes najbolj obražtan.

Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.

»VELIKA PRATIKA« je najboljši in najcenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi je ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikih
tiskarna in litografski zavod
Ljubljana, Breg 12

RAZNO.

Poljske delniške družbe. Po uradnih seznamih je delovalo 1. novembra na Poljskem 1038 delniških družb, med njimi 36 inozemskih. Poljske delniške družbe so razpolagale z delniško glavnico 1805 milijonov zlatov, inozemske družbe pa s sledečimi vsotami: 199 mil. zlatov, 144'5 mil. francoskih frankov, 212 mil. belgijskih frankov, 1 mil. lir, 16'5 mil. mark, 100.000 dolarjev, 8500 funtov, 1 mil. lejev.

Premog na Spitsberghih. Znano je, da kopljejo Holanci na Spitsberghih pre-

mog. Kakor v začetku se mora pa dotično podjetje tudi še sedaj boriti s težkočami. Zato so morali vse podjetje reorganizirati in so znižali vplačano glavnico na 3,223.500 hol. goldinarjev. Tako se je podjetje razdružilo. Vsak dan lahko naložijo na ladje 500 ton premoga. Kot odjemalci spitsberškega premoga pridejo v prvi vrsti v poštev skandinavske dežele in Sovjetska Rusija. Trdijo, da more spitsberški premog konkurirati z angleškim. Prizadevanje za dvig kapitala ni uspelo. Del rudarjev ostane tudi čez zimo na Spitsberghih, kopljejo na zalogo. Sicer so pa Norvežani, ki jim je bila leta 1920 priznana policijska oblast tam gori, opustili holandsko označbo Spitsbergi ter so dali otočju zopet staro norveško oziroma normansko ime Svalbard = mrzla obala.

Alzaški kalij. Z vojsko je dobila Francija Alzacijo nazaj in s tem tudi tamošnja kalijeva nahajališča, s čimer je bil zlomljen nemški kalijev monopol. Sedaj obstoji kvotni kartel obeh držav; na Nemčijo pride ca 80% kalijeve produkcije, na Francijo ca 20%. Sedaj je dala francoska vlada kalijeve rudnike v najem posebni družbi, ki jih bo obratovala. Dobiček si bodo takole razdelili: 82% dobi država naravnost, 11% dobi družba in 6% zasebni delničarji.

Statistična knjiga o turškem gospodarstvu. Generalna direkcija statistike v Angori namerava zbrati v veliki ročni knjigi vse dosegljive statistične podatke o turškem gospodarstvu od leta 1921 naprej. Pozvali so vsa ministrstva, naj odpošljejo ves pri njih nabrani material, ki pride v poštev, generalni statistični direkciji. — Tu zraven omenimo še, da se je 6. t. m. začela zamenjava starih bankovcev z novimi ter da pride v obtok tudi novi bronasti denar.

Ogrska ne mara češkoslovaških tekstilnih delavcev. Kakor vemo, je zaposlenih v ogrski tekstilni industriji veliko inozemskih delavcev, zlasti češkoslovaških. Pravico do bivanja na Ogrskem je notranje ministrstvo tem delavcem od časa do časa podaljšalo, zadnjič do 31. decembra. Sedaj razglašajo ministrstvo, da je to zadnje podaljšanje. Tekstilni tovarnarji morajo do 1. januarja naznaniti, koliko ogrskih delavcev imajo zaposlenih poleg inozemskih in v kolikem času bi si mogli ogrski delavci prisvojiti potrebno strokovno znanje. Tekstilni tovarnarji so zaposlili sedaj za zopetno dovoljenje, da smejo delavci ostati še naprej na Ogrskem.

Proračun Zedinjenih držav. V poslanci na kongres glede proračunskega predloga za bodoče finančno leto podarja predsednik Coolidge potrebo znižanja davkov na 225 milijonov dolarjev, kakor je to priporočil zakladni tajnik. Proračun izkazuje ogromno vsoto 4.258 milijonov 693.765 dolarjev, od katerih pride 645 milijonov dolarjev na narodno brambo (v tekočem finančnem letu 625 milijonov). Če bo kongres odobril mornariški proračun, bodo znašali tozadevni stroški 347 milijonov dolarjev, za 48 milijonov več kot v tekočem letu. Mornariški program misli v prvi vrsti na osem križark in dva podmornika. Efektivno stanje armade znaša 12.000 častnikov in 118.750 vojakov. V kreditih za armadno in mornariško aviatiko so tudi zneski za 1800 armadnih in 696 mornariških aeroplanov oziroma hidroplanov.

TVORNICA KEM. IN OIL. BARV LAKOV FIRNEŽA IN ŠTERKALEZA
Družba z. o. z. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI
TERPENTIN
STROJNO ODE
UMETNIŠKE BARVE
PRAŠNO ODE
FIRNEŽ
POLJSKE BARVE
LUKE BARVE
DISTRIBUCIJSKE BARVE

PRODAJALNA
DUNajska C. 14
LJUBLJANA

POLEGTROVINA
SCHNEIDER & VEROVSEK

PRVOVRSTNI MATERIAL—NIZKE CENE!!!

Univ. prof. dr. M. Škerlj: Pravila naših delniških družb

Studija izredne koristi za vsakega
jurista in praktičnega gospodarja.

Stane 15 Din.

Dobiva se v
upravi »Trgovskega lista«.

Gospodarske vesti. Na belgrajski borzi je bilo v preteklem tednu povpraševanje po slivah zelo živahno, a blaga ni bilo nobenega. — V Požegi bo ustanovila skupna tekstilnih tovarnarjev iz Lodža na Poljskem novo tekstilno tovarno. Pogajanja so menda že zaključena. — Ameriški zakladni tajnik Mellon je povedal, da je gospodarski položaj v U. S. A. sicer nekoliko slabši kot lani, a vse-skozi normalen. Vsi dohodki proračuna znašajo 4.129 milijonov dolarjev, izdatki 3493 milijonov, tako da ostane prebitok 636 milijonov dolarjev; od teh bodo porabili 600 milijonov v odplačilo državne-ga dolga. — Mellon zagovarja z vso vne-mo povrnitev lastnine nekdanj sovražnim državam. — Na Nemškem je izbruhnil med dejodajalci in delojemalci kovinske industrije težek spor in grozi izprtje 300.000 delavcem, s 1. januarjem. Vsi odgovorni činitelji delajo na to, da se spor kmalu poravnava, v obojestransko zadovoljnost. Vlada od svojih zahtev noče popustiti. — Glede vprašanja elektrifikacije avstrijskih zveznih železnic pravijo, da se bo rešilo izključno le s svinč-nikom v roki. Poklicali bodo nemške in angleške strokovnjake, da to vprašanje popolnoma objektivno proučijo. — Bilanca znane čslov. tekstilne tovarne Kosmanos d. d. je izdala za leto 1925/26 deficit, ki so ga krili z valorizacijo. Leto 1926/27 pa izkazuje dobiček 1.200.000 Kč. — Guverner newyorške Federal Reserve Bank, Stroug, je na po-tu v Evropo, da se posvetuje z voditelji velebank. Pravijo, da se skriva za poto-vanjem več kot samo informacijski na-meni. — Poljaki bodo še pred preteklim rokom vrnili Italijanom takozvano to-bačno posejilo, ki so ga dobili svoj čas pod zelo težkimi pogoji, in so odptova-hi v ta namen v Rim zastopniki poljske-ga finančnega ministrstva in državnega tobačnega monopola. — V rumunskem državnem proračunu za leto 1928 je iz-kazan za rumunske državne železnice deficit 1 milijarde lejev. — V Prago so prišli ameriški importerji čevljev, na-kupovat češko blago. Pravijo, da zahte-va Amerika iz Čslov. samo kvalitetno blago, da ga pa dobro plača. — Kljub jamstvu dunajske občine za rusko kup-čijo dohajajo naročila dunajskega ruske-ga trgovskega zastopstva le prav pičlo. — V prvih sedmih mesecih letošnjega gnojilnega leta so dobavili v Nemčiji 5.500.000 met. stotov čistega kalija na-pram 5.272.000 stotom v istih mesecih leta 1926/27. To so meseci maj — no-venber. Prodaja v prvih 11 mesecih te-kočega koledarskega leta je znašala 11 milijonov 389.000 met. stotov čistega ka-lija, v istih lanskih mesecih pa 10.040.000 stov. — Cena čilenskega solitra je v zad-njem času spet padla. — Sanacijsko vsoto za znano japonsko ladjedelniško dru-žbo Kavasaki bodo zvišali od 10 na 11 milijonov jenov. Denar bodo dale de-ve-tere vodilne banke. Dolg se bo obrestoval po 7 odstotkov in ga bodo odplačali v 5 letih. Ustanovili bodo novo družbo z glavnico 12 milijonov jenov. — V prvih letošnjih enajstih mesecih je znašal del-niški promet v newyorški borzni trgo-vini skupno 514.600.000 kosov, za 107 milijonov 400.000 kosov več kot v isti dobi lanskega leta. Dvig znaša ca 25 od-stotkov. — Ameriški trgovski oddelek priobčuje pregled o letošnjih inozemskih posojilih v prvih enajstih mesecih. Skup-na vsota znaša 1 milijardo 494 milijonov in 600.000 dolarjev. Ta vsota prekaša že sedaj vse lansko leto za 175 milijonov dolarjev. — V Milanu se vrši kongres tovarnarjev umetne svile; zastopani so Nemci, Holanci, Belgijci, Italijani, An-gleži. Vsi so se izrekli za kartel; izven kartela bodo samo Francozi. — Banque

de Paris et de Pays Bas hoče združiti vse alzaško bankarstvo v trust. — Alpine Montan se z naročili nič ne pohvali, ven-dar je položaj boljši kot je bil na koncu leta 1926. Za bodoče mesece upajo na zboljšanje, ker bodo zvezne železnice z naročili tračnic, mostov in vagonov di-rektno ali indirektno vplivale na poživ-ljenje.

Nova važna gospodarska knjiga. Pri-vredno Tehniška Biblioteka je pod ured-ništvom g. Ante Tevža izdala drugo svo-jo knjigo pod naslovom: »Problem veštačke nafte« Problem umetne-ga sintetskega petroleja, ki jo je napisal naš rojak ing. Fran Podbrežnik s sode-lovanjem g. ing. Schmideka. Knjiga je pisana v ekavskem narečju (lahko umlji-va Slovencem) in v latinici, kar odgovar-ja enotni jugoslovanski tehniški litera-turi. Knjiga obsega čez 160 strani s sli-kami, tabelami, predračuni za inštala-cije in fabrikacije. Celotno vprašanje umetnega petroleja (bencina) v tej knjigi je obdelano iz stališča naše države, na-ših možnosti fabrikacije iz naših siro-vin, kakor iz lesa, alkohola, oglja itd. Predgovor knjige je napisal g. ing. Ivovak Popović, šef laboratorija za unapredje-nje industrije i zanatstva pri ministertvu trgovine. V knjigi je najprej opisana se-stava sirovega petroleja, metode eksploa-tacije in rafinacije, spreminjanje težkih petrolejskih olj s pomočjo krakinga ali katalize v lahek bencin. V drugem po-glavju začenjajo avtorji opis zamenjav petrolejskega bencina v avtomobilskih motorjih in sicer najprej z b e n c o l o m, ki se dobiva pri suhi destilaciji premoga. Tukaj, kakor tudi povsod naprej, so do-dani tudi predračuni za eventualne in-štalacije v naši državi. Potem je mogo-če zameniti bencin s špiritom, a tudi z metilnim alkoholom, ki se dobiva iz lesa. Opisani so procesi, kako bi se mo-gel špirit, ki ga danes dobivamo samo iz melas in škrobnih substanc, dobivati di-rektno iz lesnih odpadkov pri naših ža-gah. Pa tudi iz karbida bi nam bilo mo-goče pridobivati špiritus za avtomobilni promet. Na tovarnih avtomobilih se da nadomestiti bencin z ogljem iz drv, in v

knjigi so opisani generatori za avtomobile in racionalno dobivanje oglja v avtomatičnih premikajočih aparatih, od katerih je en tip izumil sam pisec g. ing. Fran Podbrežnik. Bencin se da nadome-stiti tudi z oljem iz smol, katere bi lahko dobivali iz naših borovih gozdov (poseo-no v Bosni in Črni gori), potem z naftali-nom, ki se dobiva pri destilaciji gasa. Sintetski bencin so dobiva tudi iz vod-nega plina, ki nastaja pri gorenju pre-moga v prisotstvu vodne pare. Vegetalna in animalna olja (kakor n. pr. laneno in olivno) dajo se tudi spremeniti v ben-zin, Petrolej bi se dalo ekstrahirati tudi iz naših bituminoznih škrljcev. Še in-teresannejši in obširnejši je sledeči del te knjige, ki govori o premogu in v nje-govem spreminjanju v bencin z destila-cijo na nizkih temperaturah ali pa po metodi hidrogenacije dr. Bergiusa. Av-torji svetujejo za naše prilike le desti-lacijo pri nizkih temperaturah v speci-jalnih retortah, ker na ta način dobiva se ne samo bencin, nego tudi polukoks, ki je pravzaprav umetni antracit. Poka-zana je ogromna važnost takšnih inštala-cij posebno za Slovenijo, kjer bi lahko naše premore z malo kalorično vredno-stjo, spreminjali v premore z visoko ka-lorično vrednostjo in obenem dobivali bencin. — Opisano je tudi briketiranje naših premogov in vporaba destilacij-skih plinov za mestno razsvetlavo in kurjavo. Tudi iz treseta ljubljanskega barja bi se dal po mišljenju piscev do-bivati bencin. V zadnjem poglavju je dana sinteza tega celokupnega problema umetnega petroleja (bencina) in vpisa-na vsa važnost benzina za našo državo v slučaju vojne. Knjiga stane 40 Din in se naroča pri Privredno Tehniški Bibliote-ki v Beogradu (Knez Milutina ul. 70). Knjiga bo prišla izvanredno dobro vsem interesiranim industrijalcem, trgovcem, pisarnam, državi, premogokopom, Na-rodni Odbrani in splošno vsem tistim, ki se interesirajo za sintetski petrolej, za avtomobilistiko in aviatiko, ker je to prvo in edino kompletno delo te stroke v naši, a takorekoč tudi v svetski litera-turi. K.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 16. decembra t. l. ponudbe glede dobave samokolnic, lestev in skobelnikov. Predmetni pogo-ji so na vpogled pri ekonomskem odelen-ju te direkcije. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 14. decem-bra t. l. ponudbe glede dobave medeni-nastih valjkov in palic ter 6000 kg be-tonskega in 2200 kg okroglega železa; do 16. decembra t. l. pa glede dobave 1 rez-kalnega stroja (Fässmaschine). — Di-rekcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 15. decembra t. l. ponudbe glede dobave okoli 2400 kg raznih olj (cilindersko olje, olje za oso-vine, strojno in dinamo olje) in 900 kg bencina. — Direkcija državnih rudarskih preduzeča v Sarajevu sprejema do 17. decembra t. l. ponudbe glede dobave 1 računskega stroja sistema »Unitas«. — Direkcija državnega rudnika v Vrdniku sprejema do 20. decembra t. l. ponudbe glede dobave 1000 m jeklenih vrvi. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. decembra t. l. pri Direk-ciji državnih železnic v Subotici glede dobave večje količine raznega papirja in lepenke; dne 19. decembra t. l. glede dobave konopnenih vrvi, navadnih vrvi, bombaža za čiščenje, krp za čiščenje po-da itd. ter glede dobave 730 m³ drv za kurjavo; dne 20. decembra t. l. glede dobave 600 košar za premog ter glede dobave strojnih jermen in usnja. — Dne 15. in 16. decembra t. l. pri Generalni direkciji državnih železnic, ekonomsko odelenje v Beogradu glede dobave železniških pragov. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbor-nice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaje. Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 13. decembra t. l. ponudbe glede prodaje delavskih oblek. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prireditve Ljubljanskega velesajma v letu 1928.

Upravni svet velesajma je na svoji zadnji seji sestavil program prireditve v letu 1928. Iz tega načrta bo razvidno vsem gospodarskim in kulturnim kro-gom, da se Ljubljanski velesajem vedno bolj razvija in da so zasnutki od leta do leta širokopoteznejši in postavljeni na obsežnejšo bazo.

VIII. mednarodni vzorčni velesajem se vrši od 2. do 11. junija 1928, torej ob času, ko se baš razvija kupčija na veliko za jesensko sezijo, na malo pa za spo-mladansko in poletno. Junij je za Ljub-ljano eden najlepših mesecev v letu. V petih razstavnih paviljonih se bo name-stil mednarodni vzorčni velesajem, t. j. industrija, obrt in trgovina. Poseben od-delek bo tvorila razstava avtomobilov. En paviljon se bo porabil za gostilničar-sko, hotelirsko in kavarniško razstavo, zvezano eventualno s tujsko-prometno razstavo in pokušnjo odprtih vin v sodu. V ostalem paviljonu bo nameščena higi-jenska razstava.

Med velesajmom, t. j. dne 6., 7. in 8. junija je predviden srednjeevropski go-stilničarski kongres v Ljubljani, katerega strumno organizira Zveza gostilničarskih zadrug v Ljubljani.

Posebne oddelke velesajma bodo tvo-rile reprezentativna razstava francoske industrije, češki oddelek in specijelna mizarska razstava. Upamo, da prihodnje leto pritegnemo k sodelovanju tudi ce-lokupno tekstilno industrijo, ki se zadnja leta nenavadno hitro in uspešno razvija.

Pokrajinska razstava se bo vršila od 1. do 10. septembra 1928. Razstava bo imela pred vsem agrarni značaj, zastopa-na pa bode tudi kultura, telesna higijena in avstrijska industrija in obrt.

Predvideno je, da bo priredila v dveh ali treh paviljonih Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani prilikom 160-letnice njenega obstoja, veliko »Jubilejno kme-tijsko razstavo«, ki bo obsegala sadjar-stvo, zelenjadarstvo, čebelarstvo, mle-karstvo in sirarstvo, vinarstvo, kmetij-ske stroje, razstavo konj in govedi, raz-stavo perutnine in mali živali ter kmetij-sko-strokovno-poučni oddelek. V enem paviljonu bodo razstavljeni izdelki av-strijske industrije in obrti, ki pri nas še ni zastopana, ali je nedovoljno razvita. To bo prva tovrstna avstrijska repre-zentativna razstava na Balkanu.

V enem paviljonu bo nameščena Higi-jenska razstava, ki bo, popolnoma pre-grupirana, gotovo vzbujala staro zama-nje vsega ljudstva.

Nadalje je projektirana razstava izlož-benih oken, književna razstava, revija slovenskih narodnih noš, konkurenca slovenskih harmonikarjev, razstava ptic iz Slovenije in event. tudi ribarska raz-stava.

* * *

To so samo surovi obrisi obeh priredi-tev v letu 1928, ki bosta, zvezani z raz-nimi drugimi privlačnimi razstavami in prireditvami, gotovo vzbujali enako, če ne večje zanimanje kot dosedaj na celem balkanskem polotoku in še daleč preko naših meja.

Predpriprave so v polnem teku. Naloga vseh merodajnih faktorjev pa je, da mor-alno in tudi materijelno podpirajo stremljenja uprave velesajma za dosego visokih ciljev v procvit našega naroda na ekonomskem, kulturnem in higijenskem polju.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje, moko in

deželne pridelke, raznoverstno

rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in

mlyn za dišave z električnim

obratom.

Ceniki na razplogo.

Telefon št. 2666.

TRŽNA POROČILA.

Živinski sejem v Ljubljani dne 7. de-cembra 1927. Prignanih je bilo: 232 konj (prodanih 40), 4 (3) žrebeta, 94 (44) vo-lov, 86 (42) krav, 21 (14) telet ter 141 (120) prašičkov za rejo. Dognan je bil z ozirom na slabo vreme znaten. Cene so bile: voli I. 8-25 (vendar jih ni bilo dosti na sejmu), II. 8, II. 7, krave debele 5 do 6, klobasarice 3-4, teleta 10-12 Din za kg žive teže; konji in prašički za rejo po kakovosti.

Tržne cene v Mariboru dne 1. decembra 1927. 1 kg govejega mesa 10-18 Din 1 kg svežega jezika 9-17, vampov 8, pljuč 5-6, ledvic 10-17 možganov 14-18, parkljev 4 do 5, vimen 8-10, loja 8-10 Din. — Teletina: 1 kg teletine 17-50-22-50, jeter 15-18, pljuč 8-10 Din. — Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 17-30, sala 24-26, črevne masti 20-21, pljuč 10, jeter 12-14, ledvic 17-50-20, glave 10-12-50, nog 5-8, sla-nine sveže 20-25, papirirane 26-30, pre-kajene 26-30, masti 23-34, prekajenega mesa 23-32, gnjati 32-35, prekajenih nog 7-10, prekajenega jezika 30-36, prekajene glave 10-15 Din. — Klobase: 1 kg krakov-skih 36-40, debrecinskih 30-40, brunšvi-

Oblastno koncesijonirani mednarodni informacijski zavod

Viktor Blažič, Ljubljana, Rožna ulica št. 33.

se priporoča interesentom za preskrbo strokovno izvedenih trgovskih, trgovsko-kreditnih in zasebnih informacij po brezkonkurenčnih cenah.

Zahtevajte prospekt!

škli 18-35, pariških 30-35, posebnih 30 do 35, safalad 26-30, hrenovk 26-30, kranjskih 31-40, 1 kom prekaženih kranjskih 5-6, 1 kg mesenega sira 20-30, tlačenk 20 do 30 Din. — Konjsko meso: 1 kg konjskega mesa I. 8, II. 5 Din. — Kože: 1 konjska koža 60-150, 1 kg goveje kože 14-16, telečje kože 24, svinjske kože 10, gornjega usnja 90-130, podplatov 70-80 Din. — Ferutina: 1 piščanec majhen 15-1750, večji 25-35, kokoš 35-40, raca 35-40, gos 55-80, puran 65-85, zajec domač, majhen 10-15, večji 20-30 Din. — Divjačina: zajec 40-50 Din. — Ribe: 1 kg ščuke 23, morskih rib 20 do 25 Din. — Mleko, maslo, sir, jajca: 1 liter mleka 250-350, smetane 12-14, 1 kg surovega masla 40, čajnega 50-60, kuhanega

44 48, ementalnega sira 80, trapistnega 25 do 30, grojskega 35, tilsitskega 35, parmezana 100, 1 sirček 3-10, 1 jajce 150-2 Din. — Pijače: 1 liter vina novega 10-16, starega 16-25, piva 8, 1 steklenica piva 550, 1 liter žganja 30-35 Din. — Kruh: 1 kg belega 6, črnega 5, 1 žemlja 050 Din. — Sadje: 1 kg jabolk 5-8, suhih sliv 10-12, 1 liter kostanja surovega 2-3, pečenega 5-6, 1 kg hrušk 7-10, 1 limona 075-150, 1 oranža 175-2, 1 kg rožičev 8-10, smokev 8-10, datljinov 25-30, mandljev 60-75, orehov 10, jedrc 35-40, maka 18-20 Din. — Specerijsko blago: 1 kg kave I. 70-80, II. 50 do 65, pražene I. 80-100, II. 56-75, čaja 80-125, soli 3, popra celega 70-75, mletega 70-75, cimeta 76, paprike 60-80, testenin

10-14, marmelade 25-35, povidla 12, sladkorja v prahu 16, v kristal 14, v kockah 18, kvasa 35, škroba pšeničnega 18, riževega 15, 1 liter kisove kisline 45, kisa navadnega 2 do 3, vinskega 4-5, olja olivnega 20, bučnega 20, špirita denat. 12, 1 kg mila 16-17, sode 2 Din. — Zito: 1 kg pšenice 825-850, riža 3-325, ječmena 3, ovsa 3, koruze 275 do 3, prosa 250-275, ajde 275-3, fižola 4-5, graha 14, leče 14 Din. — Melvski izdelki: 1 kg pšenične moke št. 00 in 0 550, št. 1 in 2 525, št. 4 5, št. 5 475, št. 6 450, št. 7 350, ržene 5-550, kaše 5-6, ječmenčka 6-12, otrobov 2-225, koruzne moke 3, koruznega zdroba 375-450, pšeničnega zdroba 6, ajdove moke I. 750, II. 650, kaše 550-7, ržene kave 16, cikorijske 18-20 Din.

— Krma: 1 q sena 70-8750, slame 35-40 Din. — Kurivo: 1 kub. meter trdih drv 140 do 150, mehkih 105-115, 1 q premoga trboveljskega 43-50, velenjskega 26-28, 1 kg oglja 2, koksa 060-080, 1 liter petroleja 7, bencina 10-12, 1 kg karbiga 7, sveč 25 do 35 Din. — Zelenjava: 1 glavna salata 1, endivija 075-2, 1 kupček motovilca 1, 1 glavna zelja 075-1, ohrovt 050-2, 1 karfiola 2-20, 1 kupček špinata 1, 1 kg paradiznikov 4, 1 kg graha 14, 1 šopek peteršilja 025, zelene 050-3, zelenjavo za juho 025-050, 1 kg čebule 2-3, česna 10-15, 1 kom. pora 050-1, korenja 050-1, 1 kom. rdeče pese 025-075, repe 025, kolerabe 025-2, 1 kg krompirja 075-150, hrena 6-8, zelja kisle 4, repe kisle 2, medu 20-25 Din.

Brzjavlj: Krispercoloniale Ljubljana. - Telefon šte. 2263.

ANT. KRISPER COLONIALE

Ljubljana.

Lastnika: ALOJZIJ LILLEG in JOS. VERLIČ.

Veletrgovina kolonijalne robe.

Velepražarna kave.

Mlini za dišave.

Zaloga špirita, raznega žganja in konjaka.

Mineralne vode.

Ceniki na razpolago. — Točna postrežba.

MIRTNE vence in šopke za poroke najnovejših oblik, božične prtičke (rutice), umetne cvetlice in peresa, nagrobne vence i. t. d. nudi po konkurenčnih cenah

Cvetličarna Podčetrt-k

Lastnik:
RADO PREGRAD.

Specijalizeta:
Mirtni venci in šopki.

Izdelovanje oljnatih barv, firnoza, lakov in steklarskega kleja. — Zaloga kemičnih in rudninskih barv. — Potrebščine za slikarje, pisarje, ličarje in druge, vse v to stroko spadajoče.

Se priporočam
Ivan Jančar

TRGOVINA
MIKLOŠIČEVA C. 4
SKLADIŠČE
VIDOVDANSKA 14.

Veletrgovina kolonijalne in specerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

ŠK UVERTA

DRUŽBA Z O. Z.

tvornica kuvert in konlekcija papirja

LJUBLJANA

Vožarski pot šte. 1

Karlovska cesta šte. 2.

Tovarna perila

„TRIGLAV“

Ljubljana, Kolodvorska ul. 8
priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega moškega perila.

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vseh vrst

KOKS, livarniški, plavžarski in pilinski **BRIKETE**

Prometnj zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta 15/1.

Na veliko **Galanterija** Na veliko

Trikotaža za dame in gospode. Volna za pletenje v vseh barvah. Velika izbira nogavic, kravav v raznih cenah. **Kompletne potrebščine** za krojače, šivilje in čevljarje. — Razne toaletne in kozmetične potrebščine pri

Josip Petelinc-u, Ljubljana

Sv. Petra nasip 7 ob vodi.
Postrežba točna. Cene nizke. Postrežba točna.

Vse vrste trgovske knjige kot: ameriški journali, glavne knjige, blagajniške knjige, vsakovrstne štrance, bloke, mape kakor tudi vse vrste šolske zvezke Vam nudi s svojimi prvovrstnimi izdelki najugodnejše

A. JANEŽIČ, Ljubljana

Florijanska ulica št. 14

knjigoveznica, industrija šolskih zvezkov in trgovskih knjig.

Na veliko! Na malo!

VINOCEJ

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst.

Malinovec

zajamčeno prisine, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Brzjavke: Kredit Ljubljana : : : : Telefon šte.: 2040, 2457, 2548; Interurban: 2706, 2806

Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safedepoziti itd.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA

GREGORČIČEVA 23

TRG. IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVEZNICA. * TELEFON. ŠT. 2552.

Ureja ANTON PODGORŠEK. — Za Trgovsko-industrijske d. d. »MERKUR« kot izdajatelj in tiskarja: A. SEVER, Ljubljana.